

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Skrybys ir gyvenimas skyrium
Skrybys ir gyvenimas skyrium

Belgija

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Belgijoje santuoką galima nutraukti dviem būdais: dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai, ir abiejų sutuoktinių bendru sutikimu.

Dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai, santuoką galima nutraukti dviem būdais:

bet kuriomis teisinėmis priemonėmis įrodant, kad santuoka nutrūko negrįžtamai (Civilinio kodekso (pranc. *Code civil*, flam. *Burgerlijk Wetboek*) 229 straipsnio 1 dalis). Santuoka laikoma nutrūkusia negrįžtamai, jeigu sutuoktiniams nebeįmanoma toliau gyventi kartu arba vėl apsigyventi kartu;

kai jau kurį laiką faktiškai gyvenama skyrium. Santuoka laikoma nutrūkusia negrįžtamai, jeigu prašymą nutraukti santuoką kartu pateikia abu sutuoktiniai **po daugiau negu šešis mėnesius trukusio faktinio gyvenimo skyrium (separacijos)**. Jeigu faktinis gyvenimas skyrium (separacija) truko mažiau negu šešis mėnesius ir sutuoktiniai nori pateikti bendrą prašymą nutraukti santuoką, santuoka laikoma nutrūkusia negrįžtamai, kai sutuoktiniai po svarstymų laikotarpio antrą kartą atvyksta į teismą ir pakartoja, kad pageidauja nutraukti santuoką (Civilinio kodekso 229 straipsnio 2 dalis). **Vienašališkas prašymas praėjus daugiau nei metams faktinio gyvenimo skyrium (separacijos)**: santuoka laikoma nutrūkusia negrįžtamai, jeigu prašymą nutraukti santuoką pateikia tik vienas sutuoktinis po daugiau negu metus trukusio faktinio gyvenimo skyrium (separacijos). Jeigu faktinis gyvenimas skyrium (separacija) truko mažiau negu metus ir vienas iš sutuoktinių nori pateikti vienašališką prašymą nutraukti santuoką, santuoka laikoma nutrūkusia negrįžtamai, kai prašymą teikiantis sutuoktinis po svarstymų laikotarpio antrą kartą atvyksta į teismą ir pakartoja, kad pageidauja nutraukti santuoką (Civilinio kodekso 229 straipsnio 3 dalis).

Abiejų sutuoktinių bendru sutikimu santuoka gali būti nutraukiama tik tuo atveju, jeigu sutuoktiniai pateikia visapusišką išankstinį susitarimą, kuriame sureguliuojamos visos santuokos nutraukimo pasekmės, ir abu sutuoktiniai visą laiką iki pat santuokos nutraukimo išreiškia pageidavimą nutraukti santuoką bendru sutikimu. Visapusiškame išankstiniame susitarime išdėstomas sutuoktinių susitarimas dėl atitinkamo turto (Teismų kodekso (pranc. *Code judiciaire*, flam. *Gerechtelijk Wetboek*) 1287 straipsnis) ir santuokos nutraukimo susitarimas dėl kiekvieno sutuoktinio gyvenamosios vietos proceso metu, tėvų valdžios, sutuoktinių vaikų turto valdymo ir teisių bendrauti su vaikais santuokos nutraukimo metu ir nutraukus santuoką, kiekvieno sutuoktinio mokamo išlaikymo vaikams ir išlaikymo mokėjimų tarp sutuoktinių santuokos nutraukimo metu ir nutraukus santuoką (Teismų kodekso 1288 straipsnis).

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Belgijoje santuoką galima nutraukti dviem būdais: dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai (Civilinio kodekso 229 straipsnis), ir abiejų sutuoktinių bendru sutikimu (Civilinio kodekso 230 straipsnis).

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Santuokos nutraukimu ateičiai panaikinamas santuokinis ryšys. Buvę sutuoktiniai nebėra vienas kito teisiniai įpėdiniai. Jie turi teisę sudaryti naujas santuokas. Belgijoje santuoka sutuoktinių pavardei poveikio neturi. Tačiau susituokęs asmuo turi teisę naudoti kito sutuoktinio pavardę. Po santuokos nutraukimo asmuo nebeturi teisės naudotis buvusio sutuoktinio pavarde kasdieniame ir profesiniame gyvenime, išskyrus atvejus, kai tam tikromis aplinkybėmis pavardė kartu yra ir prekybinis pavadinimas.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Panaikinama turto jungtinė nuosavybė. Jeigu santuoka nutraukiama dėl to, kad ji nutrūko negrįžtamai, sutuoktiniai praranda visas privilegijas, kurias vienas kitam suteikė ikivedybinėmis sutartimis ir nuo santuokos pradžios, taip pat visas privilegijas, kurias jie gali įgyti, nes sutartimi yra paskirti įpėdiniais, jeigu nesusitarta kitaip. Jeigu santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktiniai iš anksto nustato savo atitinkamas teises, sudarydami visapusišką išankstinį tarpusavio susitarimą (žr. 1 klausimą).

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Jeigu santuoka pasibaigia ją nutraukus, tai neturi poveikio santuokoje gimusių vaikų teisėms (Civilinio kodekso 304 straipsnis). Jeigu santuoka pasibaigė ją nutraukus, sutuoktiniai tėvų valdžia vaikų atžvilgiu naudojasi ir vaikų turtą valdo kartu arba tai daro tas sutuoktinis, kuriam rūpintis vaikais pavedama patvirtintu šalių susitarimu arba nutartimi, kurią procese dėl laikinųjų apsaugos priemonių (pranc. *référé*, flam. *kort geding*) priima teismui pirmininkaujantis teisėjas (Civilinio kodekso 302 straipsnis). Sutuoktiniai pagal savo galimybes yra atsakingi už vaiko būstą, išlaikymą, priežiūrą, lavinimą ir mokymą iki jis taps pilnamečiu arba baigs mokslą (Civilinio kodekso 203 straipsnis), taip pat jie turi prisidėti prie įprastų ir ypatingųjų išlaidų, susijusių su šia prievole, padengimo (Civilinio kodekso 203 *bis* straipsnis). Toks įnašas paprastai atliekamas kaip išlaikymo mokėjimas, kuris nustatomas teismo nutartimi arba susitarimu.

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Santuokos nutraukimas dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai: sutuoktiniai gali susitarti dėl išlaikymo mokėjimo po santuokos nutraukimo, jo sumos ir sąlygų, kuriomis galima peržiūrėti sutartą sumą. Nesant susitarimo, sutuoktinio, kuriam reikalingas išlaikymas, prašymu teismas gali nurodyti kitam sutuoktiniui mokėti išlaikymą. Teismas gali atsisakyti patenkinti prašymą skirti išlaikymą, jeigu atsakovas įrodo, kad toliau kartu gyventi tapo neįmanoma dėl rimtos ieškovo kaltės. Išlaikymas jokiomis aplinkybėmis negali būti priteisiamas sutuoktiniui, kuris buvo pripažintas kaltu dėl fizinio smurto naudojimo prieš kitą sutuoktinį. Jeigu atsakovas įrodo, kad ieškovui reikia išlaikymo dėl to, kad jis tokią padėtį sukėlė savo sprendimu, o ne vadovaudamasis šeimos poreikiais, teismas gali atleisti atsakovą nuo prievolės mokėti išlaikymą arba gali sumažinti mokamo išlaikymo sumą (Civilinio kodekso 301 straipsnio 1, 2 ir 5 dalys). Mokama išlaikymo suma turėtų bent jau padengti išlaikymo gavėjo poreikius, tačiau negali viršyti išlaikymą privalančio mokėti sutuoktinio trečdaliao pajamų. Išlaikymas mokamas ne ilgesnį negu santuokos trukmės laikotarpį. Išimtinėmis aplinkybėmis šis laikotarpis gali būti pratęsiamas (Civilinio kodekso 301 straipsnio 3, 4, 6, 8 ir 9 dalys).

Santuokos nutraukimas bendru sutikimu: sutuoktiniai iš anksto nustato savo atitinkamas teises, sudarydami visapusišką išankstinį tarpusavio susitarimą (žr. 1 klausimą). Santuokos nutraukimo proceso metu ir jam pasibaigus sutuoktiniai gali susitarti dėl išlaikymo sumos ir sąlygų, kuriomis ši suma indeksuojama ir peržiūrima (Teismų kodekso 1288 straipsnio pirmos pastraipos 4 punktą).

Visais atvejais teismas gali išlaikymą padidinti, sumažinti arba nutraukti, jeigu suma nebelaikytina tinkama dėl naujų aplinkybių, nepriklausančių nuo šalių valios. Teismas taip pat gali pakoreguoti išlaikymo sumą, jeigu dėl santuokos nutraukimo pakinta sutuoktinių finansinė padėtis, tačiau tik tuo atveju, jeigu santuoka nutraukiama dėl to, kad ji nutrūko negrįžtamai.

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

Dėl gyvenimo skyrium (separacijos) (pranc. *séparation de corps*, flam. *scheiding van tafel en bed*) santuokos ryšys nenutrūksta, tačiau sumažėja sutuoktinių tarpusavio teisės ir pareigos: panaikinama prievolė gyventi kartu ir padalijamas turtas.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Gyvenimo skyrium (separacijos) sąlygos yra tos pačios kaip santuokos nutraukimo sąlygos.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Dėl gyvenimo skyrium (separacijos) santuokos ryšys nenutrūksta, tačiau sumažėja sutuoktinių tarpusavio teisės ir pareigos. Kalbant apie pačius sutuoktinius, gyvenimas skyrium (separacija) panaikina tik prievolę gyventi kartu ir prievolę vienas kitam padėti (pranc. *devoir d'assistance*, flam. *bijstandsplicht*). Prievolė saugoti ištikimybę ir prievolė teikti materialinę paramą (pranc. *devoir de secours*, flam. *hulpplicht*) išlieka (Civilinio kodekso 308 straipsnis). Patvirtinus gyvenimą skyrium (separaciją), padalijamas turtas (Civilinio kodekso 311 straipsnis). Vaikų atžvilgiu gyvenimo skyrium (separacijos) sąlygos yra tos pačios kaip santuokos nutraukimo sąlygos. Sutuoktiniai, kurių atžvilgiu patvirtintas gyvenimas skyrium (separacija), neturi teisės į išlaikymą, tačiau gali remtis prievole gauti materialinę paramą (Civilinio kodekso 213 straipsnis).

Gyvenimo skyrium (separacijos) patvirtinimo bendru sutikimu poveikis yra toks pat kaip santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu poveikis – jis reglamentuojamas išankstiniais sutuoktinių susitarimais, nors santuokos ryšys nenutrūksta. Prievolės saugoti ištikimybę ir teikti materialinę paramą išlieka.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Santuokos negaliojimas yra civilinė nuobauda, taikoma, kai, nepaisant civilinės metrikacijos įstaigos pareigūno atliktų išankstinių patikrinimų, santuoka sudaroma pažeidžiant teisės aktus.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Santuoka yra visiškai niekinė šiais atvejais:

vienas iš sutuoktinių yra nepilnametis ir nėra atleistas nuo amžiaus reikalavimo (Civilinio kodekso 144 straipsnis): minimalus amžius santuokai sudaryti yra 18 metų;

nėra sutikimo (Civilinio kodekso 146 straipsnis);

santuoka yra fiktyvi (Civilinio kodekso 146 *bis* straipsnis): santuoka negalioja, kai iš aplinkybių visumos matyti, kad bent vienas sutuoktinis akivaizdžiai neketino sudaryti ilgalaikės partnerystės, o tik norėjo gauti sutuoktinio statuso suteikiamą galimybę būti šalyje;

priverstinė santuoka (Civilinio kodekso 146 *ter* straipsnis): santuoka negalioja, jeigu tariama santuoka sudaroma nesant laisvo abiejų sutuoktinių sutikimo ir bent vieno iš sutuoktinių sutikimas buvo duotas patyrus smurtą arba grasinimą;

bigamijos atveju (Civilinio kodekso 147 straipsnis);

nepaisoma kliūties santuokai, kai ši kliūtis pagrįsta kraujo ar santuokos ryšiais arba teismo sprendimu, kuriuo preziumuojamam biologiniam tėvui nurodoma mokėti išlaikymo išmokas, arba įvaikinimo ryšiu (Civilinio kodekso 161–164 straipsniai, 341 straipsnis, 356-1 straipsnio pirma ir antra pastraipos ir 353-13 straipsnis);

santuoką užregistravęs valstybės pareigūnas neturėjo įgaliojimų (Civilinio kodekso 191 straipsnis) (neprivalomas absoliutus negaliojimas);

santuoka sudaryta pažeidžiant paskelbimo apie jos sudarymą tvarką (Civilinio kodekso 191 straipsnis) (neprivalomas absoliutus negaliojimas).

Santuoka laikoma „santykina“ negaliojančia, jeigu vieno arba abiejų sutuoktinių sutikimas turi valios trūkumą arba sutuoktinis yra suklaidintas dėl kito sutuoktinio tapatybės (Civilinio kodekso 180 ir 181 straipsniai).

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Santuokos pripažinimas negaliojančia, negaliojimo paskelbimas, reiškia, kad panaikinami ir ankstesni, ir būsimi santuokos padariniai. Santuokos pripažinimas negaliojančia turi poveikį atgaline data, nuo santuokos sudarymo dienos. Išnyksta visi santuokos padariniai. Laikoma, kad santuoka niekada nebuvo sudaryta.

Tais atvejais, kai sutuoktiniai susituokė sąžiningai, kitaip tariant, jie nežinojo apie negaliojimą sukeliančią kliūtį sudaryti santuoką, teismas gali nuspręsti, kad santuoka pripažįstama negaliojančia tik ateities atžvilgiu, o ankstesni jos padariniai lieka galioti. Kai tuokiantis sąžiningas buvo tik vienas sutuoktinis, gali būti palikti galioti tik tam sutuoktiniui naudingi santuokos padariniai.

Vaikams naudingi santuokos padariniai lieka galioti net ir tuo atveju, jeigu tuokdamiesi nesąžiningi buvo abu sutuoktiniai. Visi negaliojančia pripažintos santuokos laikotarpiu arba per 300 dienų nuo jos pripažinimo negaliojančia gimę vaikai laikomi vyro iš negaliojančia pripažintos santuokos vaikais.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

Teisės aktuose numatytos dvi sutuoktinių taikinimo formos: savanoriškas sutuoktinių taikinimas, kai šalys pačios kreipiasi tarpininko paslaugų, nedalyvaujant teismui, ir teisminis sutuoktinių taikinimas, kai šalys arba teismas pasiūlo sutuoktinių taikinimą teismo proceso metu, o teismo procesas sustabdomas.

Sutuoktinių taikinimu galima naudotis ginčiuose, susijusiuose su santuokos prievolėmis (Civilinio kodekso 201 ir 203 straipsniai), sutuoktinių teisėmis ir pareigomis (Civilinio kodekso 221–224 straipsniai), santuokos nutraukimo padariniais (Civilinio kodekso 295–307 *bis* straipsniai), tėvų valdžia (Civilinio kodekso 371–387 *bis* straipsniai), santuokos nutraukimu dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai (Civilinio kodekso 229 straipsnis), santuokos nutraukimu abiejų sutuoktinių bendru sutikimu (Teismų kodekso 1254–1310 straipsniai) ir bendro gyvenimo faktiniais santykiais. Kiekviena šalis turi teisę siūlyti pasinaudoti savanorišku sutuoktinių taikinimo procesu (Teismų kodekso 1730 ir tolesni straipsniai). Bylą nagrinėjantis teismas bet kurioje proceso stadijoje taip pat gali skirti teisminį sutuoktinių taikinimą (Teismų kodekso 1734 ir tolesni straipsniai). Abiem atvejais, jeigu sutuoktinių taikinimo būdu šalys pasiekia susitarimą, susitarimą galima teikti teismui tvirtinti. Tvirtinti susitarimą gali būti atsisakyta tik tuo atveju, jeigu susitarimas prieštarauja viešajai tvarkai arba nepilnamečių vaikų interesams.

Nutraukti santuoką kompetentingi išlieka teismai.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

Prašymą nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium (separaciją) dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai, arba prašymą pakeisti gyvenimą skyrium (separaciją) santuokos nutraukimu nagrinėja paskiausios sutuoktinių gyvenamosios vietos arba atsakovo adreso vietos (pranc. *domicile*, flam. *woonplaats*) pirmosios instancijos teismas (*tribunal de première instance*, flam. *vrederegerecht*) (Teismų kodekso 628 straipsnio pirmos pastraipos 1 punktas). Jeigu santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktiniai pasirenka pirmosios instancijos teismą (Teismų kodekso 1288 *bis* straipsnio antra pastraipa).

Prašymą pripažinti santuoką negaliojančia nagrinėja vietos, kurioje yra atsakovo adresas, pirmosios instancijos teismas (Teismų kodekso 624 straipsnis).

Jeigu santuoka nutraukiama dėl to, kad ji nutrūko negrįžtamai, prašymas pateikiamas: 1. teismo antstolio (pranc. *huissier de justice*, flam. *gerechtsdeurwaarder*) įteikiamu pranešimu, kaip numatyta Civilinio kodekso 229 straipsnio 1 dalyje; 2. kartu, kaip numatyta Civilinio kodekso 229 straipsnio 2 dalyje, bendru pareiškimu pagal Teismų kodekso 1026 ir tolesnius straipsnius, kurį pasirašo kiekvienas sutuoktinis arba bent jau advokatas ar notaras (Teismų kodekso 1254 straipsnio 1 dalis), arba 3. vienašališkai, kaip numatyta Civilinio kodekso 229 straipsnio 3 dalyje, pareiškimu dėl įprasto bylos nagrinėjimo ginčo tvarka pagal Teismų kodekso 1034 *bis*–1034 *sexies* straipsnius. Visais atvejais dokumente, kuriuo pradedamas procesas, turi būti išdėstyta ne tik įprastai reikalaujama informacija, bet ir išsamus faktų aprašymas bei pareiškimas, kuriuo pateikiami duomenys apie vaikus (Teismų kodekso

1254 straipsnio 1 dalis). Taip pat turi būti pateikiamas santuokos liudijimas, vaikų gimimo liudijimai ir kiekvieno sutuoktinio tapatybės bei pilietybės įrodymai, jeigu jie nėra įtraukti į gyventojų registrą arba užsienio piliečių registrą (Teismų kodekso 1254 straipsnio 2 dalis).

Nutraukti santuoką abiejų sutuoktinių bendru sutikimu teismo prašoma pateikiant prašymą (pranc. *requête*, flam. *verzoekschrift*). Taip pat turi būti pateikti ne tik dokumentai, būtini santuokai nutraukti dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai, bet ir šalių anksčiau sudaryti susitarimai ir, kai taikytina, jų turto aprašas.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Taikomos įprastos taisyklės. Žr. informacijos suvestinę „Teisinė pagalba“.

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Bet koks sprendimas, kuriuo patenkinamas arba netenkinamas prašymas nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium (separaciją) dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai, arba prašymas pripažinti santuoką negaliojančia gali būti apskundžiamas per mėnesį nuo sprendimo įteikimo dienos, nesvarbu, ar šis sprendimas buvo priimtas už akių, ar išklausus abi šalis (Teismų kodekso 1048 straipsnio pirma pastraipa ir 1051 straipsnio pirma pastraipa).

Apeliacinis skundas (pranc. *appel*, flam. *hoger beroep*), kuriuo apskundžiamas sprendimas nutraukti santuoką, yra priimtinas tik tuo atveju, jeigu jis grindžiamas santuokos nutraukimo teisinių sąlygų nesilaikymu arba sutuoktinių susitaikymu. Tokį apeliacinį skundą per mėnesį nuo sprendimo priėmimo gali pateikti prokuroras. Tuo atveju jis įteikiamas abiem šalims. Apeliacinį skundą per mėnesį nuo sprendimo priėmimo taip pat gali pateikti vienas sutuoktinis arba abu sutuoktiniai atskirai arba kartu. Tuo atveju skundas įteikiamas prokurorui, o jeigu jį pateikė tik vienas sutuoktinis, tada skundas įteikiamas ir kitam sutuoktiniui. Susitaikymu grindžiamą apeliacinį skundą per mėnesį nuo sprendimo priėmimo visais atvejais turi pateikti abu sutuoktiniai. Toks apeliacinis skundas įteikiamas prokurorui (Teismų kodekso 1299 straipsnis). Apeliacinis skundas, kuriuo apskundžiamas sprendimas nenutraukti santuokos ar nepatvirtinti gyvenimo skyrium (separacijos), laikomas priimtinu tik tuo atveju, jeigu jį per mėnesį nuo sprendimo priėmimo atskirai arba kartu pateikia abi šalys (Teismų kodekso 1300 straipsnis).

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Nuo 2005 m. kovo 1 d. galioja Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (Reglamentas „Briuselis IIa“). Reglamentas taikomas Europos Sąjungoje (išskyrus Daniją). Valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti automatiškai pripažįstamas kitose valstybėse narėse, nereikalaujant jokios specialios procedūros (Reglamento „Briuselis IIa“ 21 straipsnio 1 dalis). Valstybės narės civilinės būklės įrašams atnaujinti pagal sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos pripažinimo negaliojančia, priimtą kitoje valstybėje narėje ir kuris negali būti apskųstas apeliacine tvarka pagal tos valstybės teisę, speciali procedūra nereikalinga (Reglamento „Briuselis IIa“ 21 straipsnio 2 dalis). Teismo sprendimas, susijęs su santuokos nutraukimu, gyvenimo skyrium patvirtinimu ar santuokos pripažinimo negaliojančia, nebus pripažįstamas, jeigu toks pripažinimas akivaizdžiai prieštarauja viešajai tvarkai, jeigu atsakovui prieš pakankamą laiką nebuvo įteiktas dokumentas, kuriuo pradamas procesas, arba lygiavertis dokumentas, kad atsakovas galėtų pasirengti gynybai, arba jeigu pripažinimas yra nesuderinamas su ankstesniame procese tarp tų pačių šalių priimtu sprendimu (Reglamento „Briuselis IIa“ 22 straipsnis). Atliekant peržiūrą kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija negali būti peržiūrima (Reglamento „Briuselis IIa“ 24 straipsnis), o teismo sprendimas jokiomis aplinkybėmis negali būti peržiūrimas iš esmės (Reglamento „Briuselis IIa“ 26 straipsnis). Be to, pripažinti teismo sprendimą negali būti atsakyta dėl to, kad pagal Belgijos teisę remiantis tais pačiais faktais nebūtų leidžiama santuokos nutraukti (Reglamento „Briuselis IIa“ 25 straipsnis). Dokumentai, kuriuos reikia pateikti, kad būtų galima pripažinti užsienio valstybės teismo sprendimą, yra išvardyti Reglamento „Briuselis IIa“ 37 straipsnyje.

Kai Reglamentas „Briuselis IIa“ netaikomas, po 2004 m. spalio 1 d. priimtiems teismo sprendimams taikomos Belgijos Tarptautinės privatinės teisės kodekso (pranc. *Code de droit international privé*, flam. *Wetboek van Internationaal Privaatrecht*) nuostatos – kodekso 126 straipsnio 2 dalis. Pagal kodekso 22 straipsnį pripažinimas yra automatinis, jokio teisinio proceso nereikia. Užsienio valstybės teismo sprendimas nebus pripažįstamas, jeigu pripažinimo rezultatas akivaizdžiai prieštarauja viešajai tvarkai, jeigu buvo pažeistos gynybos teisės, jeigu teismo sprendimas buvo priimtas pažeidžiant teisę, jeigu teismo sprendimą dar galima apskųsti, jeigu teismo sprendimas yra nesuderinamas su Belgijos teismo priimtu sprendimu arba anksčiau užsienyje priimtu sprendimu, kuris gali būti pripažįstamas Belgijoje, jeigu procesas užsienio valstybėje buvo pradėtas po to, kai Belgijoje tarp tų pačių šalių buvo pradėtas procesas dėl to paties dalyko ir byla dar neišnagrinėta, taip pat jeigu jurisdikciją nagrinėti bylą turėjo tik Belgijos teismai, jeigu užsienio valstybės teismo jurisdikcija buvo grindžiama tik atsakovo ar su ginču tiesiogiai nesusijusio turto buvimu šalyje, kuriai priklauso tas teismas, arba jeigu pripažinimas neįmanomas remiantis viena iš kodekse nurodytų baigtinių atsisakymo priežasčių (asmenų ir šeimos teisės srityje vienintelės tokios priežastys yra pavardė, įvaikinimas ir neteisinis santuokos nutraukimas vieno sutuoktinio valia) (kodekso 25 straipsnio 1 dalis). Atliekant peržiūrą užsienio valstybės teismo sprendimas jokiomis aplinkybėmis negali būti peržiūrimas iš esmės (kodekso 25 straipsnio 2 dalis). Dokumentai, kuriuos reikia pateikti, kad būtų galima pripažinti užsienio valstybės teismo sprendimą, yra išvardyti kodekso 24 straipsnyje.

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Tiek Reglamento „Briuselis IIa“, tiek Tarptautinės privatinės teisės kodekso pagrindinis principas – automatinis pripažinimas nereikalaujant jokios specialios procedūros. Tačiau tais atvejais, kai pripažinimas grindžiamas Reglamentu „Briuselis IIa“, bet kuri suinteresuotoji šalis, vadovaudamasi 2 skirsnyje numatytais procedūromis, gali prašyti priimti nutartį, kad teismo sprendimas būtų arba nebūtų pripažintas (Reglamento „Briuselis IIa“ 21 straipsnio 3 dalis). Tais atvejais, kai Reglamentas „Briuselis IIa“ netaikomas, bet kuris suinteresuotasis asmuo arba prokuroras kodekso 23 straipsnyje numatyta tvarka gali prašyti paskelbti teismo sprendimą pripažintinu visa apimtimi arba iš dalies, arba nepripažintinu (kodekso 22 straipsnio 2 dalis).

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Kodekso 55 straipsnio 1 dalyje išdėstyta kolizinė norma, taikytina tarptautinį aspektą turinčiam santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium. Santuokos nutraukimui ir gyvenimo skyrium patvirtinimui taikoma:

šalies, kurios teritorijoje prašymo pateikimo metu yra abiejų sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta, teisė;

jeigu abiejų sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta yra ne toje pačioje šalyje – šalies, kurios teritorijoje buvo paskiausia bendra įprastinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, teisė, jeigu prašymo pateikimo metu toje šalyje yra vieno iš jų įprastinė gyvenamoji vieta;

jeigu šalyje, kurioje buvo paskiausia bendra įprastinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, nėra nė vieno iš sutuoktinių įprastinės gyvenamosios vietos – šalies, kurios piliečiai yra abu sutuoktiniai prašymo pateikimo metu, teisė;

kitais atvejais – Belgijos teisė.

„Įprastinės gyvenamosios vietos“ sąvoka apibrėžta kodekso 4 straipsnio 2 dalyje. „Bendra įprastinė gyvenamoji vieta“ nebūtinai reiškia gyvenamąją vietą tuo pačiu adresu ar toje pačioje savivaldybėje – tai veikiausiai yra gyvenamoji vieta toje pačioje šalyje. Kodekso 55 straipsnio 1 dalyje nurodytos teisės negalima taikyti, kai toje teisėje nepripažįstamas santuokos nutraukimo institutas. Tuo atveju taikytina teisė nustatoma pagal tolesnį alternatyvų 1 dalyje nurodytą kriterijų (kodekso 55 straipsnio 3 dalis).

Sutuoktiniai taip pat turi ribotas galimybes patys pasirinkti taikytiną teisę: jie gali pasirinkti šalies, kurios piliečiai jie abu yra prašymo pateikimo metu, teisę arba Belgijos teisę (kodekso 55 straipsnio 2 dalis). Šį pasirinkimą galima padaryti ne vėliau kaip pirmą kartą atvykus į teismą, nagrinėjantį prašymą nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium (separaciją).

Pagal kodekso 55 straipsnyje nurodytą taikytiną teisę nustatomos normos, kuriomis reglamentuojama: prašymo patvirtinti gyvenimą skyrium (separaciją) priimtinumai; santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium (separacijos) patvirtinimo priešastys ir sąlygos, arba, bendro prašymo atveju, sutikimo sąlygos, įskaitant būdą, kuriuo tai išreiškiama; sutuoktinių prievolė susitarti dėl priemonių, susijusių su sutuoktinių ir vaikų, už kuriuos jie yra atsakingi, asmeniu, išlaikymu ir turtu, ir santuokos ryšio nutrūkimas arba, gyvenimo skyrium (separacijos) atveju, to ryšio susilpnėjimo laipsnis (kodekso 56 straipsnis).

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Paskutinis naujinimas: 16/12/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.